

PANNON PALATINUS

Elfelejtett hírek

(9)

Felgyorsult világunkban a hírközlő szervezetek, a médiumok naponta újítják meg híreiket, mert kíméletlen verseny zajlik a szenzációk és katasztrófák első közléséről. A „hír” csak rövid ideig marad a címlapokon, és idővel már senki nem emlékszik az eseményekre. A hírközlő szervezetek nem foglalkoznak természettudományi összefüggések elemzésével, ezért a korábbi „szenzációk” jövőre ható folyamatait sem követik nyomon. A PANNON PALATINUS az Elfelejtett hírekben a természet változásainak összefüggéseit kívánja nyomon követni a hírek felelevenítésével.

2010. június

1) 2008. október 21.

A globális felmelegedés miatt kihalhat a kenguru:

Kipusztulással fenyegeti az éghajlatváltozás Ausztrália emblematikus állatát, a kengurut, állítják ausztrál kutatók nemsokára nyomtatásban is megjelenő tanulmányukban. Az átlaghőmérséklet két Celsius-fokos emelkedése már katasztrófális hatással lehet Ausztrália nagy erszényeseire.

Euan G. Ritchie és Elizabeth E. Bolitho, az ausztrál James Cook Egyetem munkatársai számítógépes modellezés és három évig tartó terepi megfigyelés alapján próbálják megjósolni, miként hathat a hőmérséklet további emelkedése a következő fél évszázadban a kenguruk négy fajára. Munkájuk során arra a megállapításra jutottak, hogy már fél Celsius-fokos hőmérsékletemelkedés is csökkentheti a kenguruk elterjedési területét. Két fokos emelkedés 48 százalékkal, Hat fokos emelkedés pedig 96 százalékkal csökkentené a kenguruk élőhelyének nagyságát. Ritchie elmondta, hogy általában véve azokat a klímamodelleket vették alapul, amelyek szerint Észak-Ausztrália 0,4–2 Celsius-fokkal lesz melegebb 2030-ra és 2–6 Celsius-fokkal 2070-re.

Az éghajlatváltozás tönkreteszi az élőhelyeket.

A klímaváltozás legjelentősebb hatásai nem szükségszerűen magukat az állatokat érintik, hanem az élőhelyüket, különösen az ott található vízmennyiséget. Ez fokozottan igaz Észak-Ausztráliában.

2) 2008. augusztus 13.

A hegyekre menekülnek a növények a klímaváltozás elől:

Harminc év alatt 65 méterrel emelkedett a növényhatár a szárazság és a melegedő éghajlat miatt a dél-kaliforniai Santa Rosa hegységben.

A Los Angeles-től 50 kilométerre több mint 2500 méter magasan húzódó hegyláncon a Kaliforniai Egyetem tudósai megvizsgálták, hogy meddig terjeszkedik a 10 leggyakrabban előforduló növényfaj. Egy 1977-ben végzett vizsgálatot végeztek el újra, és a tapasztalatok szerint tízből kilenc most már magasabban fekvő vidékeken is előfordul, az alacsonyabb régiókból viszont több faj kipusztult. A hegység növényvilágát a két felmérés közötti évtizedekben több hosszán tartó aszály pusztította, az átlagos hőmérséklet pedig 2 Celsius fokkal emelkedett. "A növény migráció üteme riasztó" - mondta Travis Huxman kutatásvezető. "Arra utal, hogy a vegetáció sokkal gyorsabban vándorolhat, mint eddig gondoltuk."

3) 2008. május 30.

A metanol lehet a megoldás az üzemanyagválságra:

Egy éven belül Izlandon kezdi meg működését a most épülő első európai metanolüzem, amely a gejzírek szén-dioxid-tartalmának átalakításán alapul - mondta Oláh György, Nobel-díjas kémikus a Magyar Tudományos Akadémián csütörtök délután tartott előadásán.

Oláh Györgynek és munkatársainak több évtizedes kutatómunkája válik gyakorlattá az úgynevezett "metanolgazdaság" egyre terjedő alkalmazásával. Több millió gépkocsit hajt már ma is a Távol-Keleten metanol- vagy dimetil-éter-alapú dízel üzemanyag - mondta az MTI-nek a Nobel-díjas tudós. A metanolt (metil-alkohol), az alkoholos italokból jól ismert etilalkohol egy szénatomot tartalmazó rokonát, korábban fatörmelék lepárlásával állították elő, ezért faszesz néven régóta ismert. A 81 éves Oláh György, aki a Budapesti Műszaki Egyetemen szerveskémikusként végzett és kutatott, majd 1956 végén távozott az országból, egész szakmai életét három egyszerű, egyetlen szénatomot tartalmazó alapvegyület tanulmányozásával - a szén-dioxiddal, a metánnal és a metanollal - töltötte. Ezek képlete került fel a magyarul nemrégiben megjelent könyvének borítójára is.

Világunk a négy vegyértékű szénen alapul, bár öt, hat, hét "szomszédot" is hozzá lehet kötni. Ezek az úgynevezett karbokationok, amelyek kutatásának területén elért eredményéért 1994-ben kapott Nobel-díjat a magyar származású tudós, aki szerint a kőolaj és a földgáz után a szén-dioxidból előállítható metanolon alapulhat a jövő gazdasága. Föld lakossága meghaladja a 6,5 milliárdot, az energiafogyasztás egyre növekszik, amit ma még zömében a szén, kőolaj és földgáz elégetésével nyerünk. A sok százmillió év alatt keletkezett fosszilis energiahordozók gyorsan fogynak, ráadásul eloszlásuk távolról sem egyenletes. Oláh György munkacsoportjának szabadalma kizárólag levegőből kiindulva, annak szén-dioxid- és víztartalmát felhasználva állítja elő a metanolt, amely tökéletesen alkalmas az említett energiahordozók kiváltására.

Pannon-Palatinus szerk.